

Paden en terrassen

Inleiding

Om de tuin bereikbaar te houden zijn paden onmisbaar. Ook zonder dat er paden aangelegd worden ontstaan ze vanzelf daar waar regelmatig gelopen wordt. Kijk maar naar een weiland waar koeien lopen of een uitgesleten grasveld, waar iedereen altijd de hoek afsteekt. Ook in de tuin zijn paden een vanzelfsprekende zaak. Minder vanzelfsprekend is de keuze van het materiaal waarvan ze gemaakt worden. In dit Groentje een overzicht van de mogelijkheden.

Gebruik van paden en terrassen

Bij de keuze van het materiaal is het goed om allereerst te kijken naar het gebruik van een pad of terras. Bij een pad is het belangrijk om na te gaan hoe intensief het belopen wordt. Wordt er ook gefietst of moet er een zwaarbeladen kruiwagen overheen rijden? Rondom een woonhuis zal het pad eerder in het donker en 's winters belopen worden dan op de volkstuin. Een leuk paadje van verspreid liggende stapstenen is dan niet bepaald praktisch. Hoe intensiever een pad gebruikt wordt, des te meer voordelen een praktische, duurzame verharding heeft. Op minder intensief gebruikte paden kan de bedekking minder duurzaam zijn, maar een weinig gebruikt pad kan ook gauw dichtgroeien, dus zal het wat meer onderhoud vergen. Bij een terras gelden vergelijkbare overwegingen. Hoe intensiever gebruikt, hoe minder onkruid er tussen de tegels zal groeien. Maak het terras daarom niet groter dan nodig is. Bij een intensief gebruikt terras is het belangrijker dat de tafel stevig staat dan bij een terras dat maar weinig gebruikt wordt. Een stevige ondergrond is dan onmisbaar.

De breedte van een pad

Hoe breed een pad moet zijn hangt van het gebruik af. Een klein, slingerend paadje door de border mag gerust slechts 30 cm breed zijn, daar waar een kruiwagen moet rijden is tenminste 50 cm gewenst. Als mensen elkaar moeten passeren liefst nog iets breder. Een pad waar ook overheen gefietst wordt is minstens 90 cm. Voorkom scherpe bochten in het fietspad, anders worden er onherroepelijk stukjes tuin 'meegenomen'. Natuurlijk hangt de breedte van het pad ook van de omgeving af. Met een grasveld ernaast kan het pad smaller zijn dan wanneer er hoge vaste planten langs staan die in de loop van het seizoen gaan overhangen. Een pad dat te breed is, en waarvan dus alleen het midden gebruikt wordt, raakt aan de zijkant begroeid met onkruiden. Kies daarom telkens een breedte voor het pad die past bij het te verwachten gebruik.

Regenwater voor de planten

In een natuurvriendelijke tuin is het belangrijk om naar zo min mogelijk verharding te streven. Verharding zorgt ervoor dat bij een regenbui het water snel wegstroomt naar het riool en niet beschikbaar komt voor de plantenwortels. Hoe minder verharding, hoe meer regenwater er beschikbaar komt voor de planten. Als het verharde oppervlak boven 1/3 van de tuin komt, dan krijgen de planten serieus problemen met vocht. Probeer daarom in ieder geval niet meer, maar liefst veel minder verharding in de tuin aan te leggen. Behalve goed voor het milieu is het ook voor uzelf aantrekkelijk, het scheelt een hoop gedoe met water geven!

Op plaatsen die niet heel intensief gebruikt worden kan met zogenaamde 'halfopen' verharding gewerkt worden. Het is verharding, maar laat toch regenwater door. Voorbeelden hiervan zijn snippers, grind, 'grasblokken' en bestrating die met zoveel tussenruimte gelegd wordt dat er planten tussen kunnen groeien.

Anti-worteldoek

Vaak wordt aangeraden om onder een pad anti-worteldoek te leggen. Zoals de naam al zegt gaat dit dicht geweven kunststofdoek de groei van plantenwortels door het doek heen tegen. Ook het zand waarin de tegels gelegd worden heeft deze functie. Doordat hierin vrijwel geen voedingsstoffen voor de planten zitten hebben planten er weinig te zoeken. Tot op zekere hoogte hebben deze maatregelen effect. Echter, het werkt niet eeuwig. Op den duur komt er toch voldoende humus tussen de voegen terecht om plantengroei mogelijk te maken. In een natuurvriendelijke tuin is werken met bestrijdingsmiddelen vanzelfsprekend uit den boze. Een eenvoudig maar effectief middel is om regelmatig het pad te vegen. Dat voorkomt al veel

narigheid omdat kieming van zaden tegengegaan wordt. Daarnaast zijn er ook krabbertjes voor tussen de voegen te koop. Geen zin om door de knieën te gaan? Bevestig er een aan de steel van een bezem en het werk wordt al veel makkelijker!

Snippers

Voor minder intensief gebruikte paden en zithoekjes kan heel goed gewerkt worden met snippers. Hiervoor zijn snippers van boomschors geschikter dan houtsnippers. Houtsnippers verteren sneller en moeten dus eerder aangevuld worden. Ook zorgen ze door de snelle vertering voor extra aanbod van voedingsstoffen waardoor onkruid een voedingsbodem heeft.

Naast boomschors- en houtsnippers zijn ook cacaodoppen geschikt. Dit is een afvalproduct uit de cacao-industrie en is net als andere snippers in tuincentra verkrijgbaar.

Bij sommige plantsoenendiensten zijn ook snippers, meestal houtsnippers, verkrijgbaar.

Om ervoor te zorgen dat de snippers op het pad blijven in plaats van de tuin in te wandelen, kunnen dikke takken of stammetjes snoeihout als rand langs de zijkant gelegd worden om de snippers in te sluiten.

Grind en schelpen

Van schelpen is goed een pad te maken, denk maar aan fietspaden die op veel plaatsen met schelpen aangelegd zijn. Wel spoelt er kalk van de schelpen uit de tuin in. Dat hoeft geen nadeel te zijn. Maar als de tuin op zure veengrond ligt, of als er kalkmijdende soorten staan, dan is het beter om geen schelpen te gebruiken, ze beïnvloeden de zuurgraad (pH) te veel. Schelpen worden gewonnen in de Noordzee, op termijn heeft dat zeker effect op de Noordzeebodem.

Een andere mogelijkheid is het ouderwetse grindpad. Vanouds veel toegepast, vooral rondom boerderijen. Knerpend grind is een perfect inbraakalarm. Grind is op zich erg duurzaam maar heeft, daarmee samenhangend, een groot nadeel. Het komt overal in de tuin terecht en een grindpad laat zich zeer moeizaam weghalen, omdat het grind tot diep in de ondergrond doordringt. Goed opsluiten aan de zijkanten tussen rechtopstaande tegels en aan de onderkant met anti-worteldoek voorkomt dat probleem grotendeels. Het voorkomen van onkruidgroei in het grind is simpel maar effectief: iedere week harken, voor hele generaties plattelandsbewoners was dat de gebruikelijke zaterdagmiddagklus.

Grind wordt gewonnen in Nederland, met name de Maas levert veel grind. Door de winning ontstaan grote, diepe plassen, 'grindgaten' genoemd. Landschappelijk heeft deze winning dus grote nadelige effecten. Wel is het transport minder milieubelastend dan natuursteen dat bijvoorbeeld uit Noorwegen komt en dus een hele reis moet maken.

'Grasblokken'

Langs wegen, als overgang tussen het asfalt en de zachte berm, liggen vaak witte betonblokken met een wafelstructuur. Dit zijn zogenaamde 'grasblokken'. Dankzij de gaten die erin zitten kan het water in de bodem wegzakken, bovendien kunnen de gaten begroeid worden. Ze zijn dan ook heel geschikt om een groen ogend pad te maken dat toch zwaar belast kan worden, bijvoorbeeld een oprit. Grasblokken zijn bij handelaren in bestrating en bouwmaterialen te koop. Gebruik de Gouden Gids.

Eerst worden de grasblokken zo vlak mogelijk gelegd. Dan worden de gaten gevuld met aarde, daarin kan graszaad of iets anders gezaaid worden. Als ze vlak liggen kan het gras zelfs met een maaimachine (op de hoogste stand) gemaaid worden.

Puingebruik

In plaats van met nieuwe stoep- of grindtegels kan ook een paadje gemaakt worden met hergebruikmateriaal. Door verschillende soorten puin gemengd te gebruiken ontstaat een mozaïek dat geen twee keer hetzelfde uitpakt.

Variatie ontstaat haast vanzelf. Allereerst door de soorten puin, maar ook verschillende groottes en kleuren werken mee. Gebroken stoeptegels geven een goede en stevige basis, afhankelijk van de grootte van de brokstukken. Kleine stukken geven minder stabiliteit en blijven minder vlak liggen dan grote. Grotere stukken kunnen heel goed de basis vormen waartussen kleinere stukken puin, liefst in afwijkende kleuren, gelegd kunnen worden.

Met het gebruik van wat fantasie en verschillende soorten steen kan een prachtig terras of pad ontstaan. Ook bestaande paden kunnen opgevrolijkt worden door hier en daar een paar tegels te verwijderen en een mozaïek te maken.

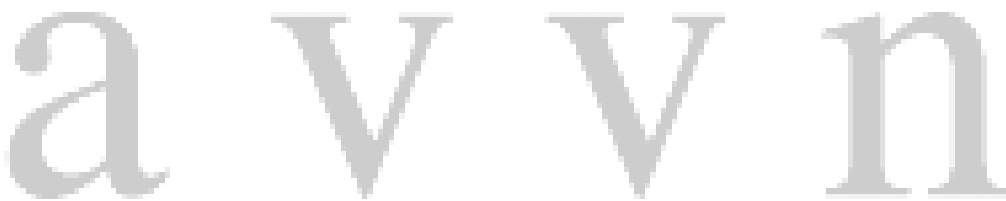
Het maken van een puinpad of terras is niet moeilijk maar vergt wel wat geduld, het is namelijk wel een beetje puzzelen. Om onkruidgroei te voorkomen is het aan te raden om anti-worteldoek en scherp zand te gebruiken als onderlaag. Probeer ook de kieren tussen de stenen zo klein mogelijk te houden. Puzzelen dus. Houd wat gesorteerde hoopjes steen in de buurt tijdens het aanleggen, dat werkt handig. Verwerk bij het straten afwisselend grotere en kleinere brokken puin. Neem tijdens het werk af en toe afstand om het effect te bekijken en zo nodig bij te sturen.

Onderhoud

Vanzelfsprekend heeft het ene type pad meer onderhoud nodig dan het andere. Bij snipper- en schorspaden bestaat het onderhoud uit het zo nu en dan met de hand verwijderen van onkruiden. Ook moeten de snippers af en toe aangevuld worden, wanneer dat hangt af van de snelheid van vertering. Het onderhoud van grind is al genoemd: regelmatig harken.

Het beste blijven paden en terrassen schoon door er overheen te lopen. Dan krijgt onkruid geen kans. Als dat niet afdoende is, is regelmatig vegen een prima remedie. Zo krijgen kiemplanten geen kans. Bij de aanleg van een terras kan rekening gehouden worden met de ligging op de zon. Hoe meer zon, hoe minder algen.

Algen houden van vocht, hoe beter het terras droogt, bijvoorbeeld door goede drainage, hoe minder overlast door algen. Voor het verwijderen van algen is trouwens geen hoge drukspuit en algendoder nodig. Af en toe schrobben met een bezem en een emmer sop van ouderwetse groene zeep voldoen ook.

Tekst: Machteld Klees